

Guía Docente				
Datos Identificativos				2022/23
Asignatura (*)	Urbanística 5	Código	630G02042	
Titulación	Grao en Estudos de Arquitectura			
Descritores				
Ciclo	Período	Curso	Tipo	Créditos
Grao	1º cuatrimestre	Quinto	Obrigatoria	6
Idioma	CastelánGalegoInglés			
Modalidade docente	Presencial			
Prerrequisitos				
Departamento	Proxectos Arquitectónicos, Urbanismo e Composición			
Coordinación	Rodriguez Alvarez, Jorge	Correo electrónico	jorge.ralvarez@udc.es	
Profesorado	Diaz Revilla, Alfonso Llamazares Castro, Jesus Rodriguez Alvarez, Jorge Seoane Prado, Enrique	Correo electrónico	a.diaz.revilla@udc.es j.llamazares@udc.es jorge.ralvarez@udc.es enrique.seoane@udc.es	
Web				
Descrición xeral	<p>A materia Urbanística 5 céntrase no desenvolvemento das competencias propias da planificación e deseño urbanos. De este xeito, ten unha orientación eminentemente práctica, abordando algúns dos temas máis relevantes na práctica urbana contemporánea, incluíndo aspectos de sostibilidade, igualdade, xestión, economía ou o marco legal e os procesos de tramitación. A aprendizaxe estrutúrase ao redor dunha serie de exercicios prácticos e proxectos de curso, nos que se poñen en práctica os conceptos e ferramentas introducidos nas sesións expositivas. O proxecto da materia desenvolverase nunha zona inacabada da cidade, normalmente asimilable a un solo urbano non consolidado, na que é relevante unha operación de rexeneración urbana adaptada ás condicións actuais e futuras. A figura urbana de referencia será o Plan especial de Reforma Interior (PERI), que intentará dotar a esta área das infraestruturas necesarias, integración de usos e tipos de edificación, apoiándose na formalización do espazo colectivo público e privado, na mellora da urbanización, e na resposta adecuada ás condicións existentes, a través de respostas rexeneradoras nos seus aspectos ambientais e construídos. A materia tamén apoiará o Taller do noveno semestre, seguindo o calendario, as pautas e os exercicios acordados coa materia Proxectos 8, que coordina ese Taller.</p>			

Competencias do título	
Código	Competencias do título
A1	Aptitude para aplicar os procedementos gráficos á representación de espazos e obxectos (T)
A2	Aptitude para concibir e representar os atributos visuais dos obxectos e dominar a proporción e as técnicas do debuxo, incluídas as informáticas. (T)
A3	Coñecemento axeitado e aplicado á arquitectura e ao urbanismo dos sistemas de representación espacial.
A6	Coñecemento axeitado e aplicado á arquitectura e ao urbanismo das técnicas de levantamento gráfico en todas as súas fases, dende o debuxo de apuntes á restitución científica.
A10	Coñecemento axeitado e aplicado á arquitectura e ao urbanismo das bases de topografía, hipsometría e cartografía e as técnicas de modificación do terreo.
A34	Capacidade para a concepción, a práctica e desenvolvemento de proxectos básicos e de execución, esbozos e anteprojectos. (T)
A35	Capacidade para a concepción, a práctica e desenvolvemento de proxectos urbanos. (T)
A36	Capacidade para a concepción, a práctica e desenvolvemento de dirección de obras. (T)
A37	Capacidade para elaborar programas funcionais de edificios e espazos urbanos. (T)
A39	Aptitude para suprimir barreiras arquitectónicas. (T)
A41	Aptitude para resolver o acondicionamento ambiental pasivo, incluíndo o illamento térmico e acústico, o control climático, o rendemento enerxético e a iluminación natural. (T)
A42	Aptitude para catalogar o patrimonio edificado e urbano e planificar a súa protección. (T)
A44	Capacidade para redactar proxectos de obra civil. (T)
A45	Capacidade para deseñar e executar trazados urbanos e proxectos de urbanización, xardinería e paisaxe. (T)

A46	Capacidade para aplicar normas e ordenanzas urbanísticas.
A47	Capacidade para elaborar estudos medioambientais, paisaxísticos e de corrección de impactos ambientais. (T)
A52	Coñecemento axeitado da ecoloxía, a sostibilidade e os principios de conservación de recursos enerxéticos e medioambientais.
A53	Coñecemento axeitado das tradicións arquitectónicas, urbanísticas e paisaxísticas da cultura occidental, así como dos seus fundamentos técnicos, climáticos, económicos, sociais e ideolóxicos.
A55	Coñecemento axeitado da relación entre os patróns culturais e as responsabilidades sociais do arquitecto.
A58	Coñecemento axeitado dos fundamentos metodolóxicos do planeamento urbano e a ordenación territorial e metropolitana.
A59	Coñecemento dos mecanismos de redacción e xestión dos planos urbanísticos a calquera escala.
A60	Coñecemento da regulamentación civil, administrativa, urbanística, da edificación e da industria relativa ao desempeño profesional.
A61	Coñecemento do análise de viabilidade e a supervisión e coordinación de proxectos integrais.
A62	Coñecemento da tasación de bens inmobles.
A63	Elaboración, presentación e defensa ante un Tribunal Universitario dun traballo académico orixinal realizado individualmente relacionado con calquera das disciplinas cursadas.
B4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solucións a un público tanto especializado coma non especializado
B5	Que os estudantes desenvolvesen aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía
B8	Coñecer o urbanismo e as técnicas aplicadas no proceso de planificación
B11	Coñecer as industrias, organizacións, normativas e procedementos para plasmar os proxectos en edificios e para integrar os planos na planificación
B12	Comprender as relacións entre as persoas e os edificios e entre estes e o seu entorno, así como a necesidade de relacionar os edificios e os espazos situados entre eles en función das necesidades e da escala humana
C1	Expresarse correctamente, tanto de forma oral coma escrita, nas linguas oficiais da comunidade autónoma
C3	Utilizar as ferramentas básicas das tecnoloxías da información e as comunicacións (TIC) necesarias para o exercicio da súa profesión e para o aprendizaxe ao longo da súa vida
C4	Desenvolverse para o exercicio dunha cidadanía aberta, culta, crítica, comprometida, democrática e solidaria, capaz de analizar a realidade, diagnosticar problemas, formular e implantar solucións baseadas no coñecemento e orientadas ao ben común
C5	Entender a importancia da cultura emprendedora e coñecer os medios ao alcance das persoas emprendedoras
C6	Valorar criticamente o coñecemento, a tecnoloxía e a información dispoñible para resolver os problemas cos que deben enfrontarse
C7	Asumir como profesional e cidadán a importancia do aprendizaxe ao longo da vida
C8	Valorar a importancia que ten a investigación, a innovación e o desenvolvemento tecnolóxico no avance socioeconómico e cultural da sociedade.

Resultados da aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias do título
---------------------------	------------------------

<p>Aprende a organizar o proceso de construción, transformación, conservación e rexeneración dos asentamentos humanos; dando prioridade á paisaxe, ao tratamento da forma e do espazo baseado nun deseño, perfeccionando a capacidade do alumno para intervir profesionalmente nas distintas áreas urbanas e / ou rurais, poñéndoa en relación co normativo, construtivo, ambiental, social e do temporal e programación económica que supón unha intervención deste tipo.</p>	<p>A34 A35 A36 A37 A39 A41 A42 A44 A45 A46 A47 A52 A53 A55 A58 A59 A60 A61 A62 A63</p>	<p>B4 B5 B8 B11 B12</p>	<p>C1 C3 C4 C5 C6 C7 C8</p>
<p>Adquirir coñecemento para proxectar, planificar, coordinar e dirixir o deseño e execución de infraestruturas urbanas, incorporando criterios de sustentabilidade, mínimo impacto ambiental, economía e resiliencia.</p>	<p>A55 A58 A59 A60 A61 A62 A63</p>	<p>B11 B12</p>	<p>C6 C8</p>
<p>Adquirir coñecemento para proxectar, planificar, coordinar e dirixir o deseño e execución de espazos exteriores públicos ou privados, con criterios de sostibilidade, confort e integración paisaxística.</p>	<p>A34 A35 A36 A37 A39 A41 A42 A44 A45 A46 A47 A52 A53</p>	<p>B4 B5 B8</p>	<p>C1 C3 C4 C5 C7</p>
<p>Aprende a preparar documentación cartográfica adecuada para a análise e transmisión eficaz de información e planificación urbana.</p>	<p>A1 A2 A3 A6 A10 A59</p>	<p>B4 B8</p>	<p>C3 C6 C8</p>

Contidos	
Temas	Subtemas

Técnicas de representación en planificación urbana	<ul style="list-style-type: none"> - Sistemas de información xeográfica - Convencións, notacións e normas técnicas de planificación
O sistema de planificación urbana	<ul style="list-style-type: none"> - Marco xeral: tipos de plans, obxectivos, procesos, fases, alcance e aplicación - Clasificación do solo: clases de solos, criterios de delimitación, efectos de clasificación, condicións sectoriais e limitacións regulamentarias - Planificación do desenvolvemento: tipos e alcance dos plans de desenvolvemento, relación co plan xeral, normas urbanísticas, criterios de xestión. - Plans especiais: obxectivos e alcance dos plans especiais, tipos de plans especiais, criterios de ordenación, exemplos. - Ordenanzas e tipoloxías: ordenanza como mediador entre o proxecto arquitectónico e o planeamento urbanístico; a definición da ordenanza, a súa interpretación e aplicación; os detalles da ordenanza que definen a calidade urbana; tipoloxías urbanas e parámetros urbanos - Economía e planificación: concepto de cargas e beneficios; consideración de cargas e beneficios na definición de planificación; estudos económicos nos plans. - Sostibilidade e planificación: o impacto das actividades urbanas, ferramentas de avaliación, estratexias de mitigación, emerxencia climática e resiliencia, contexto global (ODS, Axenda Urbana, Acordo Verde Europeo, etc ...)
Proxectos de urbanización	<ul style="list-style-type: none"> - Marco xeral: alcance, obxectivos, contidos, relación coas outras fases da planificación. - Deseño de espazo público: alcance, criterios, accesibilidade, inclusión, participación. - Deseño e trazado de rúas: a rúa como elemento articulador da relación social; mobilidade urbana multimodal (vehículos motorizados e non motorizados, transporte público, peóns ...) e o seu reflexo espacial; deseñar estratexias para unha cidade a escala humana. - Infraestruturas urbanas: redes de servizos (iluminación, saneamento, xestión de augas pluviais, abastecemento, enerxía), criterios de deseño e trazado, integración e coordinación, sostibilidade.

Planificación				
Metodoloxías / probas	Competencias	Horas presenciais	Horas non presenciais / traballo autónomo	Horas totais
Obradoiro	A34 A35 A36 A37 A39 A41 A42 A44 A45 A46 A47 A52 A53 A55 A58 A60 A61 A62 A63 B4 B5 B8 B11 C1 C3 C4	24	48	72
Aprendizaxe colaborativa	A1 A2 A3 A6 A10 A34 A35 A36 A37 A39 A41 A42 A44 A45 A46 A47 A52 A53 A55 A58 A59 A60 B5 B8 B11 B12 C1 C3 C4 C5 C7 C8	10	10	20

Sesión maxistral	A52 A53 A55 A58 A59 A61 B8 B11	10	10	20
Análise de fontes documentais	C3 C4 C5 C8	1	1	2
Proba mixta	A35 A52 A53 A55 A58 A59 A60 B8 C1	1	2	3
Seminario	A1 A2 A3 A6 A10 C6	10	10	20
Eventos científicos e/ou divulgativos	A1 A55 C4	2	4	6
Proba práctica	A34 A35 A36 A37 A39 A41 A42 A45 A46 A47 A52 A53 A59	2	4	6
Atención personalizada		1	0	1

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientativo, considerando a heteroxeneidade do alumnado

Metodoloxías	
Metodoloxías	Descrición
Obradoiro	Organización da clase en pequenos grupos nos que o alumnado traballa conxuntamente na resolución dunha ordenación urbanística nun ámbito proposto polo profesorado da materia. O seguimento do traballo será presencial e cada semana revisaranse os avances segundo o calendario marcado.
Aprendizaxe colaborativa	Exercicios guiados de forma presencial e/ou apoiados con tecnoloxías da información e as comunicacións, que se basean na organización da clase en pequenos grupos nos que o alumnado traballa conxuntamente na resolución de tarefas asignadas polo profesorado para optimizar a súa propia aprendizaxe e a dos outros membros do grupo. Parte deste traballo farase dando apoio ao programa coordinado por Proxectos 8.
Sesión maxistral	As clases teóricas axudarán a presentar temas instrumentais e referencias ao proxecto
Análise de fontes documentais	O traballo proposto implicará a recollida e procesamento de fontes documentais para desenvolver unha cartografía analítica e proactiva, completando e actualizando a información existente a través do traballo de campo. Amais, usaranse as bases cartográficas existentes nos distintos repositorios institucionais.
Proba mixta	Exame de avaliación do nivel de coñecemento dos contidos da materia. A proba poderá incluír preguntas de resposta breve, resposta múltiple, esquemas, debuxos ou diagramas.
Seminario	Sesións de traballo en grupo enfocadas na introdución aos Sistemas de Información Xeográfica
Eventos científicos e/ou divulgativos	Preparación de material síntese do traballo realizado na materia para a súa exposición conxunta a finais de curso no evento organizado polo Departamento de Proxectos Arquitectónicos, Urbanismo e Composición: "Arquitecturas en Curso. DPAUC" (paneis, maquetas, debuxos, vídeos, textos, performances, etc.). Asistencia a eventos divulgativos (congresos, xornadas, simposios, conferencias, etc.), organizados pola ETSAC, o DPAUC, etc., indicados polo profesorado da materia como parte do contido docente do curso, co obxectivo de proporcionar ao alumnado coñecementos e experiencias actuais referentes a un determinado ámbito de estudo
Proba práctica	Proba individual que consistirá na resolución, a nivel esbozo-anteprojecto, dun programa de intervención sobre o un ámbito dado.

Atención personalizada	
Metodoloxías	Descrición
Seminario Obradoiro Aprendizaxe colaborativa	O traballo do curso realizarase segundo as directrices dos titores. Os obradoiros desenvolveranse na aula onde o titor estará dispoñible para responder ás dúbidas. O seguimento das actividades levarase a cabo nas correccións individuais ou de equipo. Os titores recollerán indicios sobre o seguimento individual do curso, que será parte da avaliación. As preguntas comúns pódense resolver a través de Moodle

Avaliación			
Metodoloxías	Competencias	Descrición	Cualificación

Proba práctica	A34 A35 A36 A37 A39 A41 A42 A45 A46 A47 A52 A53 A59	Será valorada a capacidade de interpretación e resolución efectiva do problema proposto, tendo en conta as restricións do lugar, tanto programáticas, ambientais, topográficas ou normativas	10
Obradoiro	A34 A35 A36 A37 A39 A41 A42 A44 A45 A46 A47 A52 A53 A55 A58 A60 A61 A62 A63 B4 B5 B8 B11 C1 C3 C4	A participación activa na clase, a asistencia, o progreso adecuado no traballo e o cumprimento dos obxectivos concretos propostos na declaración do taller serán avaliados. As obras incluírán unha parte do grupo e un desenvolvemento individual. Cada unha destas partes será avaliada de forma independente e será necesario aprobar as dúas partes.	40
Aprendizaxe colaborativa	A1 A2 A3 A6 A10 A34 A35 A36 A37 A39 A41 A42 A44 A45 A46 A47 A52 A53 A55 A58 A59 A60 B5 B8 B11 B12 C1 C3 C4 C5 C7 C8	Evalúarase o participar activamente, actitude crítica, cultura arquitectónica e urbana e a capacidade de articular e expoñer opinións motivadas en público.	30
Proba mixta	A35 A52 A53 A55 A58 A59 A60 B8 C1	Avaliarase a adquisición dos coñecementos teóricos introducidos no curso	10
Eventos científicos e/ou divulgativos	A1 A55 C4	Preparación de material síntese do traballo realizado na materia para a súa exposición conxunta a finais de curso no evento organizado polo Departamento de Proxectos Arquitectónicos, Urbanismo e Composición: "Arquitecturas en Curso. DPAUC"; (paneis, maquetas, debuxos, vídeos, textos, performances, etc.).	10

Observacións avaliación

Na avaliación xeral do curso computarán os seguintes aspectos: asistencia e participación en clase e talleres, avaliación do traballo en grupo, avaliación do traballo individual, proba final (mixta e práctica).

Para aprobar o curso é necesario superar cada unha destes baremos:

-Asistencia ás clases: 80% mínimo de sesións de clases e 80% de sesións interactivas. Ademais, o equipo docente avaliará se a asistencia está activamente mediante a participación nas sesións lectivas (respondendo ás preguntas formuladas), en correccións de equipo ou de xeito individual. A participación activa pode valorarse como un aumento na nota final.

-Obradoiro (U5): mínimo 5

-Aprendizaxe colaborativa (Obradoiro Proxectos): mínimo 5

-Proba mixta: mínimo 5

-Proba práctica: mínimo 5

No caso de suspenso nunha das partes na primeira oportunidade, deberá repetirse na segunda oportunidade. Polo tanto, proporcionarase unha lista de alumnado coas partes a repetir. A nota da primeira oportunidade será "Suspenso" se se presentou pero non aprobou ningunha das partes ou "Non Presentado" se non entregou ningún dos elementos avaliados.

Para os estudantes con recoñecemento de dedicación a tempo parcial segundo a "Norma que regula o réxime de dedicación ao estudo de estudantes de grao na UDC", a asistencia mínima a clase será do 60%, tanto nas sesións interactivas como nas sesións expositivas. O resto dos elementos de avaliación serán os mesmos que no caso xeral. En relación coa proba final, seguirase o disposto no artigo 12 das "Normas de avaliación, revisión e reclamación de cualificacións para estudos de grao e máster na UDC" (versión consolidada 2017)

Exención académica: non se contempla, por tratarse dunha materia na que o obradoiro é a metodoloxía fundamental.

A detección de plaxio, así como a realización fraudulenta de probas ou actividades de avaliación, unha vez comprobada, implicará directamente a cualificación de suspenso "0" na materia na correspondente convocatoria, quedando así invalidada calquera cualificación obtida en todas as actividades de avaliación. a convocatoria extraordinaria.

Segunda oportunidade:

Para aprobar a materia na segunda oportunidade, é necesario repetir todos os elementos avaliados nos que non se acadou o aprobado.

O traballo do curso (Obradoiro de Planificación e Aprendizaxe Colaborativa-Urbanización con Proxectos) será reelaborado, corrixido ou completado segundo as indicacións dos títolos da materia. Para iso, recoméndase que os equipos fagan uso de tutorías académicas cos seus correspondentes tutores durante o segundo semestre. Os traballos entregaranse, como máximo, ata unha semana antes do exame de segunda oportunidade.

Os estudantes que teñan traballo pendente non entregado non poderán presentarse ao exame.

Para aprobar a materia na segunda oportunidade, é necesario acadar un 5 en cada un dos elementos avaliados:

- Obradoiro (U5): mínimo 5

-Aprendizaxe colaborativa (Obradoiro): mínimo 5

-Proba mixta: mínimo 5

-Proba práctica: mínimo 5

Os estudantes que non cumpriran a asistencia mínima a clase durante o período lectivo non serán elixibles para unha avaliación positiva.

Se nalgún destes elementos non se alcanza un 5, a nota será de suspenso. Non obstante, a participación activa na clase, durante o curso escolar, que demostre un coñecemento adecuado dos contidos da materia pode ser valorada polo profesorado en situacións próximas ao aprobado, na proba práctica ou na proba mixta.

Bibliografía básica	<p>Ashihara, Y. (1982). El diseño de espacios exteriores. Barcelona:Gustavo GiliBentley, Alcock,Murray McGlynn, Smith (1999). Entornos vitales. Hacia un entorno urbano y arquitectónico más humano. Manual Práctico. Barcelona:Gustavo GiliBusquets, J & Corra, F. (2006). Ciudades X Formas. Una nueva mirada hacia el proyecto urbanístico. Harvard UniversityCorominas, M. Sabaté, J. Sotoca, A. (2007). Planes muy especiales. COAC Escola SertDALDA ESCUDERO, Juan Luís. DRU-2. Teoría y método del planeamiento general y urbano. A Coruña: Departamento de Proxectos Arquitectónicos e Urbanismo, Universidade da Coruña, 2009Fariña Tojo, J. (2015) Clima Territorio y Urbanismo. Universidad Politécnica de Madrid.Fernández Prado, M. Rodríguez Álvarez, J. ed. (2013)DRU 7: Miscelánea Urbanística:Experiencias, retos e instrumentos. Departamento de Proyectos Arquitectónicos y Urbanismo. Universidade da CoruñaForman, R. T.T. (2007) Urban Regions. Ecology and Planning Beyond the City. Cambridge University Press.Gehl, J. & Svarre B. (2013) How to study public life. Island PressGehl, J. (2006). La humanización del espacio urbano. La vida social entre los edificios. Barcelona:Editorial RevertéGehl, J. (2010) Ciudades para la gente. Ediciones InfinitoGONZÁLEZ-CEBRIÁN TELLO, José Juan. DRU-3. Intervención sobre el Medio Rural en Galicia. Una aproximación a su realidad territorial. A Coruña: Departamento de Proxectos Arquitectónicos e Urbanismo, Universidade da Coruña, 2009.GONZÁLEZ-CEBRIÁN TELLO, José Juan; GONZÁLEZ HARGUINDEY, Javier; PEÑA PEREDA, Felipe (coords.). DRU-6. Juan Luís Dalda Escudero. Urbanista. A Coruña: Departamento de Proxectos Arquitectónicos e Urbanismo, Universidade da Coruña, 2011Herce, M. (2009). Sobre la movilidad en la ciudad. Barcelona:Editorial RevertéMcCluskey, J. (1985). El diseño de vías urbanas. Barcelona:Gustavo GiliMcCluskey, J. (1987). Parking. Manual de diseño ambiental. Barcelona:Gustavo GiliMcHarg, I. (1972) Design with Nature New York Doubleday & Company 1972 Salvador Palomo, P. J. (2003). La planificación verde en las ciudades. Gustavo Gili.Sennett, R. (2018) Living and Dwelling. Ethics for the City. Penguin BooksSennett, R. (2020) Construir y Habitar. Ética para la ciudad. AnagramaSim, D. (2019) Soft City: Building Density for Everyday Life. Island PressSolá-Morales,M. (1987). El proyecto urbano I. UR N5Solá-Morales,M. (1988). El proyecto urbano II. UR N6</p>
Bibliografía complementaria	

Recomendacións

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Urbanística 1/630G02018
 Urbanística 4/630G02032
 Urbanística 3/630G02029
 Urbanística 2/630G02024

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Proxectos 8/630G02036

Materias que continúan o temario

Paisaxe e Hábitat sostible/630G02056
 Actuacións Urbanísticas Contemporáneas/630G02060

Observacións

(*A Guía docente é o documento onde se visualiza a proposta académica da UDC. Este documento é público e non se pode modificar, salvo casos excepcionais baixo a revisión do órgano competente dacordo coa normativa vixente que establece o proceso de elaboración de guías